

Číselkárenie

Tak kolik máš už černých? Já mám tuto sezónu už 4! – Ja zatiaľ iba 3. Ale celkovo za posledné 2 roky už 9! – Hezky! A sjels je čistě? – No jasné, ako inak! – Já taky, jenom v jednom sjezdu jsem 11 metrů sešlapával, ostatek čistě! Max 10 metrů sesuvu na linii!

Pri extrémnom lyžovaní v Tatrách sa s podobnými rozhovormi môžeme stretnúť v posledných troch-štyroch rokoch čoraz častejšie. Čo vedie stále viacerých skialpinistov k číselkáreniu a porovnávaniu štýlov, akými lyžujú strmé línie v Tatrách? Majú presné čísla definujúce náročnosť zjazdov a čistota štýlov pri aktivite ako extrémne lyžovanie zmysel? Začína doba, v ktorej budú lyžiari behať s pravítkami po žlaboch a prostredníctvom videí sa budú hrať na rozhodcov a analyzovať, kto ako čo zlyžoval? Alebo ide niekomu len o snahu zaviesť do skiextrémov prvky súťaživosti, aby mohol svoje výkony porovnávať s ostatnými a zostavovať rebríčky, ako je to pri iných súťažných športoch? V tomto článku rozprávam svoj príbeh skialpinistu s vášňou pre strmé línie a vyjadrujem subjektívny pohľad k tejto téme. Cieľom nie je zodpovedať nastolené otázky – na to nech si spraví názor každý podľa svojho uváženia a vnútorného pocitu.

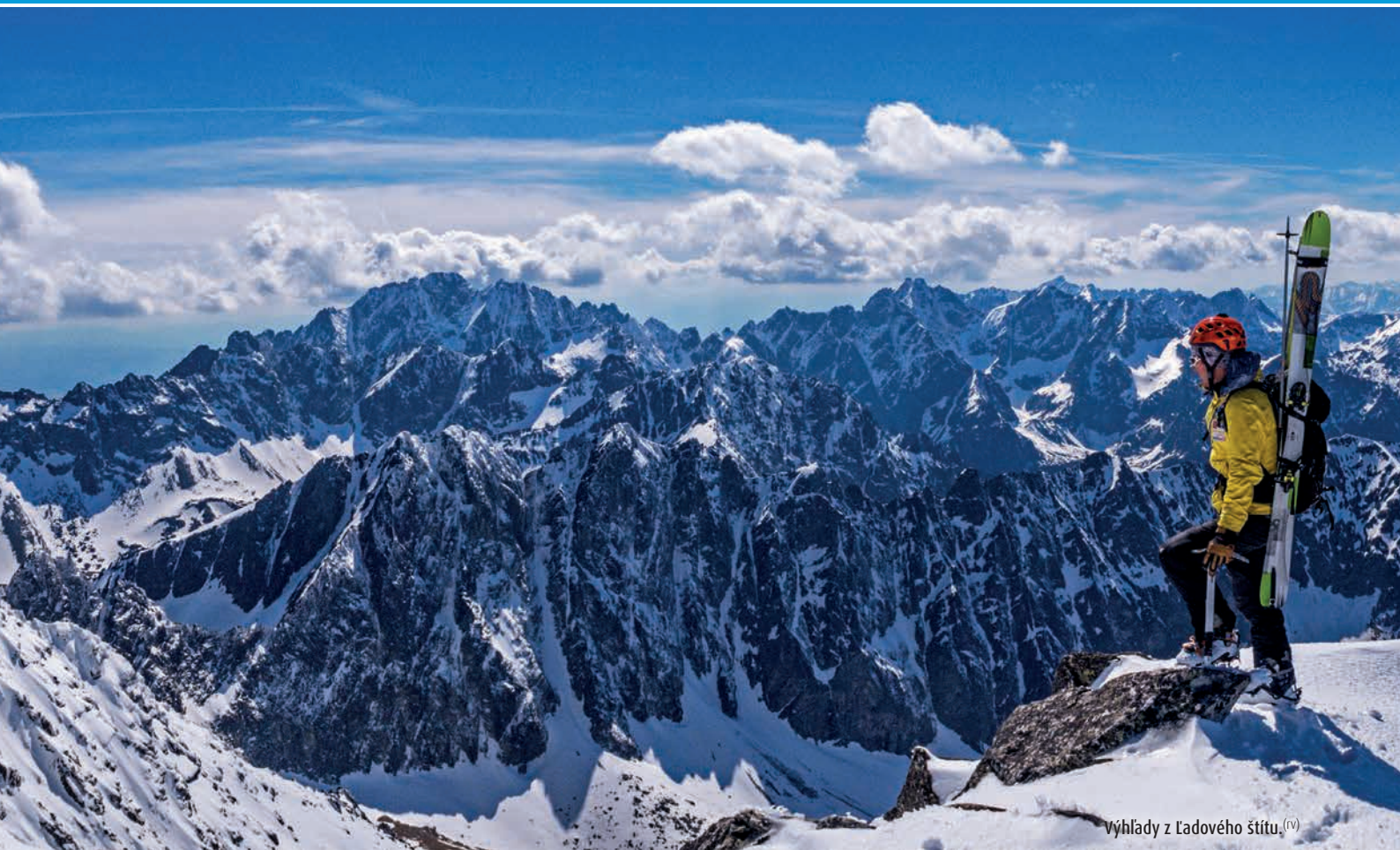
Ide skôr o priblíženie tohto trendu vo svete tatranského skialpinizmu a naznačenie jeho možných dôsledkov...

Tradičný skialpinizmus v spojení s extrémnym lyžovaním považujem za najkrajší horský šport. Možno ani nie šport, skôr životnú filozofiu, životný štýl, ktorý napriek všetkým rizikám prináša do môjho života veľa pozitívnych zážitkov a skúseností. Do tajov lyžovania strmých žlabov ma zasvätil môj otec, s ktorým som už ako sedemročný fagan na prvom stupni základnej školy začal brázditiť žlaby na Chopku. Najskôr klasiky ako Dievčenský, Školský, Meteorologický, Retranslačný, neskôr postupne strmšie žlaby v stredných a zadných Derešoch. V tom čase nebol na Chopku žiadny luxusný funitel, len stará dvojsedačka, ktorej trvalo takmer polhodinu, kým vytiahla svojich pasažierov z Lukovej na Chopok. V žlaboch bolo minimum ľudí. Lyžovačka mala pre mňa čaro objavovania nepoznaného, ktoré som ako dieťa

Výstup Tatarokovou cestou v JZ stene Kežmarského štítu. (20)

vnímal naplno s otvorenou myslou a tešil sa z každej snehovej vločky, z každého nového oblúčika na lyžiach... Po detstve prišla puberta. Nielen v osobnom živote, ale aj v živote lezca a skialpinistu. Keď som mal 14 rokov, rozhodli sme sa s kamarátom Mišom Volfom,

Výhlady z ľadového štítu.^(v)

Prašanová jazda z Hrubej kopy v žiarskej doline.^(v)

pás v prašane, no avizovaný skalný prah nikde. Pre istotu sa aspoň naväzujeme na lano, keď ho tu už so sebou máme. Lyže zostávajú na batohu, pomaly pokračujeme ďalej a zrazu sedlo. Hm, no veľmi sme si nezáliezli, ale vyzerá to na parádnu lyžovačku! Aj keď vidina lyžovania nadol Červeným žľabom v prašane po gule na starých uzučkých lyžiach a mäkkých skialpových topánkach s dvadsiatimi kilami na chrbte nezní veľmi lákavo. Balíme preto všetok ťažký vercajk do jedného starého bágla, ktorý vzápätí hádzeme dole žľabom dúfajúc, že po našich stopách hore nikto nejde. Nasleduje parádna jazda celým žľabom, kde si aj napriek hmle vychutnávame každý jeden oblúčik, každý jeden preskok. O nejakých 500 metrov nižšie nachádzame v prašane zhodený bágel a vysmiati frčíme ľahkou spodnou časťou žľabu dole do doliny...

Červený žľab bola pre mňa prvá reálna skúsenosť so svetom skieextrémov. Bola to akási maturita z extrémneho skialpinizmu a zároveň výborná skúsenosť do ďalšieho života, v ktorom puberta postupne odznievala a blížila sa dospelosť. Teda minimálne tá fyzická. Medzičasom začal strmé línie lyžovať aj môj mladší brat Rasto. S bráchrám sme si odjakživa navzájom najlepšími kamarátmi a postupne sme sa aj v horách stali najlepšími partákmi. Každý máme svoje silné ▶

že si pôjdeme vyliezť slávny Červený žľab v Hrebni Bášt. Nabalili sme si vercajku ako do Javorákov a v zlom počasí vyrazili za lezením. V zime som to mal vždy rozdelené tak, že v pekných dňoch s dobrým snehom dostali prednosť lyže, v horšom počasí čakany a lano.

Až kým mi v Kahulskej štrbine vo fujavici neomrzli prsty na rukách. Ale to by bol zase iný príbeh, takže naspäť do Červeného žľabu. Na nástup sa rozhodujeme použiť lyže s tým, že ich vynesieme, pokiaľ sa bude terén zdať lyžovateľný. Brodíme sa žľabom miestami po

a slabšie stránky, no spoločne sa dopĺňame a tvoríme synergický tím. Vieme, čo môžeme jeden od druhého očakávať a čo je najdôležitejšie – môžeme sa na seba stopercentne spoľahnúť. To je v horách podľa mňa vždy to najpodstatnejšie – mať pri sebe partáka, ktorý nie je zaslepený ambíciami, s ktorým dokážem fungovať na rovnakej vlnovej dĺžke a s ktorým viem prijímať spoločné rozhodnutia. Spolu s Rastom sme v Tatrách počas všetkých tých rokov vyliezli množstvo pekných lezeckých ciest a zlyžovali mnoho náročných lyžiarskych línií. Výnimočným bol rok 2009 s výbornými snehovými podmienkami, kedy sa nám podarilo bez podrobnejších informácií od predchodcov zlyžovať krásne línie ako napríklad Gronskeho lávku, severnú stenu Štrbského štítu, Medené lávky, Prostredný hrot, Téryho kuloár, Malý Ladový štít, Satan a mnohé ďalšie pekné línie. V júni sme potom spolu s bráчом prvýkrát zavítali do mekky skialpinizmu – do Chamonix. Opäť sme mali šťastie na parádne podmienky aj počasie a skúsenosti z Tatier sme zúročili pri zjazde nášho doposiaľ najkrajšieho a najnáročnejšieho alpského štítu Aiguille Verte, ktorý sa nám z vrcholu podarilo zlyžovať famóznou napriamujúcou líniou kuloára Couturier.

Ďalším dôležitým medzníkom, nielen z pohľadu rastu v mojom osobnom živote, ale aj z pohľadu vývoja skialpinistu, bol rok 2010, kedy som ako erasmácky študent prvýkrát zavítal do nádherného Nórska. Bohužiaľ bez Rasta, ktorý ma mohol prísť navštíviť len na pár dní v závere môjho pobytu. V nórskej oblasti Romsdalen som mal

Firnová lyžovačka na Mengusovských štítach.^(fp)

možnosť objavovať línie, ktoré predtým neboli zlyžované. Išlo o kopce, ktoré som nepoznal a do ktorých bol komplikovaný prístup. Často to pre mňa v praxi znamenalo nočné vstávanie, trajekt, bajkovačku popri fjorde s lyžami na chrbte, dlhý deň osamote v kopcoch a to isté naspäť. Niekedy aj tri dni za sebou bez oddychu. Doteraz si dobre spomínam, ako mi pri jednej z takýchto túr v Tresfjorde došlo jedlo a vyčerpaný som mal pocit, že naspäť na trajekt to už nedobajkujem. Že budem musieť ísť pýtať jedlo do niektorého z roztrúsených domov na pobreží

fjordu a potom túžobne čakať na blahodarný vplyv sacharidov. Úžasné dobrodružstvá a neoceniteľné skúsenosti do ďalšieho života. Napriek tomu, že som v romsdalských kopcoch fungoval bez partáka a bez auta, podarilo sa mi tam polyžovať množstvo krásnych strmých línií v dychberúcich scenériách nórskej prírody. Prvojazd východnej steny Sunnmorslauparlaegdy doposiaľ považujem za jednu z najkrajších a najťažších línií, akú som kedy lyžoval. Dokonca aj domáci ju stále pokladajú za najnáročnejšiu kontinuálnu lyžiarsku líniu v oblasti Romsdalu a vraj aj za

Žabia veža pri pohľade z Terasy Rysov.^(c)

Náročný začiatok pri lyžovaní Západnej Volej štrbiny cez Gronského lávku.^(mp)

Strmé preskoky z vrchola Ťažkého štítu do Dračej dolinky.^(mp)

jednu z najťažších v Nórsku... Po severkých dobrodružstvách som sa opäť na dva roky vrátil do Tatier. Napriek suchým slnečným zimám sme s Rastom polyžovali niekoľko monumentálnych línií vrátane Zadnej Bašty, Diablovho žlabu či prvojazdov Tatarkovej cesty direkt v JZ stene Kežmarského štítu. Potom nastal čas vrátiť sa naspäť do Nórska, opäť do starej známej oblasti Romsdal, kde som mal z roku 2010 vyhladených niekoľko peknych strmých línií. Do krajiny trolov som dofrčal na aute, aby som bol popri práci na dizertačke flexibilnejší a mal viac času a možností na prieskum tamajších hôr. No zima 2013 bola v Romsdale jedna z najsušších za posledné roky a vysnivé projektové línie zostali len snami do budúcnosti. Opačná situácia bola v domácich Tatrách, kde sa v apríli 2013 spravili na dva týždne najlepšie podmienky za posledných dvadsať rokov. Brácho to patrične využil a polyžoval skvostné línie, ako napríklad Malý Kežmarský štít SZ stenou s napojením na Nemecký rebrík, Malý Pyšný štít ku Brnčálke či narovnanie Gronského lávky. Doteraz si spomínam, ako ma v Nórsku cukalo doletieť naspäť do Tatier a využiť paradné podmienky, ktoré sa

nemusia opakovať najbližších 10-15 rokov... Po návrate z Nórska som spolu s Rastom posledných pár rokov opäť pôsobil v domacom prostredí Tatier a pomedzi to sme si sem-tam odbehli na kratší výjazd niekam do zahraničia. Rasto po tragickej expedícii na Dhaulágirí v roku 2014 prehodnotil svoje životné priority a zahraničné výpravy ho prestali lákať. Mňa stále, ako malé dieťa na Chopku, baví objavovať nové línie, a tak občas zabľudim na skialpové potulky do vzdialenejších oblastí ako Irán, Turecko, Kaukaz, Peru či do mojej srdcovky – do Nórska.

Ale vráťme sa naspäť do domácich Tatier, kde sme s bráчом za tie roky postupne polyžovali väčšinu najkrajších strmých línií, ktoré nás motivovali a boli v podmienkach. Pri extrémnom lyžovaní v Tatrách sme už od začiatku narazili na problém s nedostatkom informácií pre uskutočnenie takýchto zjazdov. O náročných líniách, ktoré sme chceli v Tatrách lyžovať, boli nulové alebo len minimálne informácie. Veľkú časť roboty v tomto smere spravil Bohuš Štofán, výborný extrémny lyžiar predchádzajúcej generácie. No informácie z jeho článkov v časopise Jamesák a knižky Extrémne lyžovanie boli veľmi stručné,

schematické a na seriózne plánovanie ťažkých zjazdov nepostačovali. Doteraz si spomínam, ako sme pred zjazdom Medených lávok zháňali kde-kade na internete a v lezeckej literatúre detailnú fotku zimných lávok. Nič. To bol asi najdôležitejší moment, kedy som si uvedomil, že všetky náročné línie, ktoré sa nám podarí s bráчом zlyžovať, budem podrobne dokumentovať v online sprievodcovi na mojej stránke www.miropeto.sk. Aby ostatní lyžiari, ktorí budú tieto línie po nás opakovať, nemuseli práčne zháňať potrebné informácie. Síce tým prídu o veľkú časť dobrodružstva spojeného s objavovaním neznámeho, ale pre viacerých pojem dobrodružstvo s nástupom moderných technológií v našich maličkých Tatrách už aj tak dávno stratil zmysel. Takto sú všetky dôležité informácie, vrátane zákresov, fotiek a videí, na jednom mieste dostupné nepretržite a zadarmo pre všetkých, ktorí o ne majú záujem. Pre vizuálnu jednoduchosť som v sprievodcovi na hodnotenie náročnosti zjazdov zaviedol tri farby, podobne ako na zjazdovkách v lyžiarskych strediskách – od najľahších modrých cez stredne ťažké červené až po náročné čierne línie. Každý zjazd je navyše podrobne opísaný ďalšími doplnkovými informáciami ako prevažujúci sklon, maximálny sklon, technická náročnosť, expozícia a prevýšenie línie. Stupne náročnosti extrémnych zjazdov sú však vždy uvedené iba orientačne. Ako mnohí extrémni lyžiari už určite zistili aj sami, lyžovanie strmých línií je v prvom rade o schopnosti, trpezlivosti a šťastí vystihnúť vhodné snehové podmienky a tiež o schopnosti zjazd správne načasovať v rámci dňa. Od toho sa potom do veľkej miery odvíja aj vnímanie celkovej náročnosti zjazdu a štýl, akým je možné líniu zlyžovať. ▶

V intímnom zovretí Diabľovho žľabu.^(P)

Preto čísla (ani farbičky) uvedené v sprievodcovi na mojej stránke k jednotlivým zjazdom netreba brať exaktne, ale len orientačne. Lyžiarske línie nie sú lezecké cesty na skalách, ktoré sú relatívne nemenné. Sneženie sa mení zo dňa na deň, línie sú z roka na rok vysnežené inak. Ich celková náročnosť môže v závislosti od podmienok kolísť aj plus-mínus dva stupne. Červený stredne ťažký zjazd sa môže pri horších snehových podmienkach niekomu javiť ako čierny a naopak – čierna línia môže byť ľahšia, pokiaľ ju lyžujeme vo výnimočne dobrých podmienkach. Navyše, vnímanie náročnosti je veľmi subjektívne a závislé aj od lyžiarskych schopností a mentálneho stavu lyžiara, hlavne pri psychicky ťažkých exponovaných líniach. Stačí, že firnová kôrka alebo betón na jar dostatočne neodmáknú a razom sa stáva aj z relatívne ľahšieho zjazdu opatrná lyžovačka so zvýšeným subjektívnym vnímaním expozície. Preto je objektívne porovnávanie extrémnych lyžiarskych línií z hľadiska celkovej náročnosti takmer nemožné. Nie je možné zostaviť všeobecne platný rebríček najťažších zjazdov v Tatrách. Subjektívne môže každý lyžiar sám pre seba zostaviť svoj rebríček zjazdov, v ktorých sa najviac vybáľ alebo ktoré mu prišli v podmienkach, v akých ich lyžoval, technicky najťažšie. Niektorí netrafia ideálne podmienky na Zadnej Bašte, no má šťastie v Tatarkovi na Kežmaráku. Niektorí lyžujú pri minime snehu Prostredný hrot, no vymáknú dvadsaťročné podmienky v severke Malého Kežmarského štítu. V tejto súvislosti si doteraz živo pamätám na diskusiu s jedným ambicióznym lyžiarom, ktorý odo mňa

Zjazd kuloárom z Bráničky do Veľkej Studenej doliny.^(P)

všemožným spôsobom páčil odpoveď na jeho otázku, ktorý tatranský zjazd je najťažší. Nevedel som mu presne odpovedať: „Sú strmé línie, z ktorých každá je v niečom náročná, no ktorá je tá najnáročnejšia, ti povedať neviem, ani to pre mňa nie je podstatné“. Výnimkou je možno rampa v JV stene Ladového štítu, ktorej prvý kontinuálny zjazd sa podaril bráchovi Rastovi v roku 2017, zhodou náhod presne 1. apríla na deň bláznov. Rasto má v Tatrách zo súčasnej generácie zlyžovaných asi najviac ťažkých línií a Ladový štít mu prišiel o level ťažší než iné čierne zjazdy. Stále však zostáva množstvo nezopakovaných skiiextrémov od generácie starších borcov ako Tatarka, Blahout, Krejčí a mnohých ďalších. To, že o týchto tatranských lyžiarskych legendách a ich extrémne náročných líniach nie sú dostupné detailnejšie informácie neznamená, že ich môžeme ignorovať. Aj preto súčasné snahy niektorých tiziadostivých lyžiarov a ich suverénne vyhlásenia o najťažších

tatranských zjazdoch sú zbytočne zavádzajúce a bez reálnej výpovednej hodnoty.

Takisto je nezmyselné zavádzať a hodnotiť štýly, akými sa strmé línie lyžujú. Samozrejme, ani mňa neteší, keď v línií dlhší úsek zosuniem alebo zošliapem bokom. Radšej lyžujem línie, ktoré sa dajú celé zlyžovať preskakovanými alebo ťahanými oblúkmi. Tatranské zjazdy sú však, napríklad v porovnaní s alpskými kuloarmi, špecifické úzkymi žlabmi a stenovými zúženiami, ktoré niekedy nejdú prelyžovať inak než bočným zosuvom. Informácia o takýchto miestach s približnou dĺžkou nevyhnutného bočného zosuvu na lyžiach je súčasťou sprievodcu na mojej stránke. Avšak vyhlasovať všeobecné kritéria, koľko metrov je ešte prípustných, aby išlo o tzv. čistý zjazd, ako sa to snažia robiť niektorí novodobí skialpoví guruovia, je pri extrémnom lyžovaní nezmyselné a navyše nebezpečné. V tejto súvislosti som sa dokonca stretol už aj s vyhlásením o tzv. prvom čistom zjazde

v línii, ktorá bola predtým niekoľko krát zlyžovaná. Dotyčný svoj zjazd vyhlásil za prvý čistý z dôvodu, že sa mu na kratučkých lyžiach podarilo v uzučkoch žľabe skrátiť dĺžku bočného zosuvu z predchádzajúcich cca 15 – 20 m na 9 m, čo spĺňalo ním stanovené kritérium maximálnej prípustnej dĺžky bočného zosuvu 10 m. Netuším, ako presne odmeral tých 9 metrov a či to náhodou predsa len nebolo 10 alebo 11 metrov. No každopádne ide o nebezpečnú hru, ktorá opäť raz nemusí dopadnúť dobre. Hecovanie sa k „čistejšiemu“ štýlu môže viesť u niektorých premotivovaných jedincov bez dostatočných skúseností s odhadom, čo si ešte môžu dovoliť skočiť a čo už nie, ku zbytočným tragédiám. Ak niekto pociťuje potrebu porovnávať svoje výkony a hľadať uznanie od ostatných, sú na to vhodnejšie a bezpečnejšie športové aktivity než extrémne lyžovanie...

Čo dodať na záver? Číselkárenie spojené so zavádzaním kritérií, noriem a štýlov do horských športov ako extrémny skialpinizmus podľa mňa nepatrí a dúfam, že ani nikdy patriť nebude. Lyžovanie v horách je predovšetkým o vnútornej slobode a o tú nás číselká oberajú. A neplatí to len pri extrémnom lyžovaní. Do hôr chodím v prvom rade pre radosť z pobytu v prírode a zo samotnej aktivity, ktorú vykonávam. Ak je to naozaj tak, prečo mám riešiť číselká? Načo mám počítať množstvo zlyžovaných čiernych línii? Alebo riešiť počet zlyžovaných tatranských vrcholov? Vrcholov, ktoré často krát v skutočnosti ani nie sú vrcholmi, pretože mnohí v honbe za vysokými číselkami a mediálnou slávou ľahko sklznú ku marketingovému zavádzaniu a skresľovaniu informácií o svojich výkonoch. Cielové číselká sa pre nich stávajú dôležitejšími než cesta k cieľu a podriaďujú tomu všetko. Stávajú sa otrokmi svojich ambícií. Nerobme zo seba otrokov. Nerobme z extrémneho lyžovania len povrchnú adrenalínovú zábavku plnú čísel a štýlov s cieľom porovnávať a posilňovať svoje násytné egá. Áno, čísla majú určitú informačnú hodnotu potrebnú pre rozhodovanie o túre, no inak sú len maskou, ktorá hatí cestu ku skutočnému šťastiu ukrytému v každom z nás. Lyžujme pre radosť bez ohľadu na to, či ide o modré, červené alebo čierne línie. Počítajme radšej pekné dni v horách prežiť s kamarátmi a množstvo nových zážitkov a skúseností, ktorými obohacujeme svoje životy. A budme pri tom vďační za všetko, čo nám je dopriate...

Horám zdar a Tatrám obzvlášť! ■

Za materiálnu podporu ďakujem:

V Cmiteri pri výstupe do Vidlového sedla.^(p)

Strmá línia z vrcholu Diabloveiny do Mlynice je jednou z najzaujímavejších v Tatrách.^(p)